

Poul Schlüters nytårstale

Taler

Poul Schlüter
Statsminister

Dato

1. januar 1990

Sted

Marienburg

Godaften!

1. januar 1990 – den første dag i det sidste årti inden årtusindskiftet. Af mange grunde oplever vi alle dette øjeblik i, historien som noget ganske enestående. Vi er på vej ud af det tyvende århundrede, som gav menneskeheden ufattelige bølger af forandringer i et hæsblæsende tempo.

Vanvittige krige og undertrykkelse med menneskelige lidelser overalt på kloden. Men også utrolige fremskridt i forskning og videnskab, i teknisk formåen og i levestandard - ikke mindst i vor egen del af verden.

De næste år bør vi gøre til klogskabens årti, hvor vi besinder os på at bruge vore umådelige tekniske og økonomiske muligheder positivt og ansvarligt.

Det stiller stærke krav til vor moral og etik som mennesker og som samfund.

Vi har så ofte taget imod et nyt år med ængstelse og bekymring for, hvad det mon ville bringe os. Somme tider med direkte sortsyn eller angst.

Det skal vi ikke gøre denne gang. Midt i vintertiden oplever vi nu et enestående forår i vor egen del af verden.

Vi kan møde dette årsskifte med en optimisme og en tro på fremtiden, som er langt større, end vi har kendt på noget tidspunkt siden den anden verdenskrig.

Det har været på vej i nogle år. Klimaet mellem de vestlige demokratier og de

kommunistiske lande i Østeuropa er langsomt blevet mildere.

Øst og Vest kan tale sammen på en ny måde.

Vi har længe kunnet mærke, at der var et opbrud på vej inden for de kommunistiske stater. Og så - i dette efterår kom det som en revolution. Befolkningerne gjorde opstand med en utrolig kraft - fredeligt – mod regimerne og magthaverne i Polen, i Ungarn, i Bulgarien, i DDR og i Tjekkoslaviet.

Og så endelig i Rumænien - men med drabet af tusinder af mennesker som frihedens høje pris.

Og i selve Sovjetunionen har vi - trods alt - i kølvandet på Glasnosten - oplevet en tålsomhed over for de nationale bevægelser i de Baltiske lande, som er milevidt fra, hvad vi tidligere har set.

Det er en løfterig udvikling, som naturligvis først og fremmest er en stor lykke for de mennesker, som lever i Østeuropa. De oplever i denne tid noget, som godt kan sammenlignes med, hvad vi herhjemme oplevede i maj-dagene i 1945.

Vore europæiske nabofolk kan igen ånde friere. De kan tale friere – og de kan se frem til, at de på demokratisk vis kan få lov til at være medbestemmende om deres egen skæbne. At de ikke længere skal leve i frygt for de hemmelige politistyrkers undertrykkelse. At de kan komme i kontakt med verden omkring dem.

Jo - Østeuropa er i opbrud. Men det er ikke blot noget, som har betydning for de mennesker, som lever der.

Det skaber helt nye perspektiver både for de østlige og de vestlige lande.

Når menneskerettighederne vinder større og større plads derovre. Når menneskene kan bevæge sig frit hen over den mur, der nu er ved at blive brudt ned. Så bliver vor verdensdel som genfødt. Når Jerntæppet ruster væk, kan vi igen opleve et helt Europa. Så kan vi genoplive og forny det kulturelle og historiske fællesskab, vi på så mange måder ejer sammen med landene og folkene i den anden halvdel af Europa. Det kan få umådelig positiv betydning, at der nu kan genskabes et frit åndsliv og kirkeliv.

Vi ved endnu ikke, hvor store og hastige ændringer, der vil ske i de økonomiske systemer i Østeuropa. Det er heller ikke noget, vi skal beslutte. Det må være befolkningerne i Østlandene, der selv skal bestemme, i hvilket omfang de vil give plads for en friere markedsøkonomi.

Men der må komme reformer, der kan give stødet til en forbedring af levedoden og en stærk forøgelse af samhandelen mellem Øst- og Vesteuropa.

Til gavn for begge parter.

Jo - fremtiden ser lysere ud efter det østeuropæiske tøbrud, vi står midt i. Jeg tror, vi alle kniber os selv i armen og spørger os selv, om det virkelig er sandt, at vi oplever disse lykkelige begivenheder. - Men det er sandt.

Ikke sådan, at det med et slag løser alle problemer. Tværtimod stiller det os over for nye opgaver.

Vi skal på enhver positiv måde støtte, hvad nu er i gang. Støtte de demokratiske kræfter. Styrkelsen af menneskerettighederne. Men vi skal gøre det på en måde, som styrker tilliden til vore gode og respektable hensigter.

Det gør vi bedst, når vi respekterer det hidtidige grundlag for den østlige og den vestlige verdens sikkerhedspolitik - og derfra udbygger tilliden og fremmer afspændingen mellem Øst og Vest.

Og ved at fortsætte med at udbygge det økonomiske og politiske samarbejde inden for Fællesmarkedet, samtidig med at vi viser en udstrakt åbenhed over for landene i Østeuropa. Sådan at vi giver dem en fair chance for at styrke deres økonomi og indgå i et frugtbart samarbejde med os her i Vesten.

Jo - det er en løfterig udvikling, der er i gang. Den rejser forjættende perspektiver for afspænding og nedrustning og samarbejde i Europa.

Så er det ellers op til os selv, om vi forstår at udnytte vore muligheder her i Danmark.

Vi har sandelig demokrati og frihed her hos os. Vi har pluralisme og mange

partier at vælge mellem. Vi har en fri presse og frie fagforeninger og det hele, som andre higer efter.

Men jeg spørger mig selv, om vi skønner nok på det, og om vi stærkt nok viser den ansvarlighed, som må være frihedens og demokratiets følgesvend?

Hvor i verden er der et land og en befolkning, som skulle have lettere ved at ordne sine sager klogt, end vi i Danmark? Vore problemer er luksusproblemer sammenlignet med de fleste landes.

Siden 1950'erne har vi fordoblet vores levestandard. Vi går nu ind i 90'erne med en langt sundere og stærkere samfundshusholdning, end da vi begyndte på 80'erne.

Vi har løst broderparten af de tunge problemer, oliekrisen i 70'erne stillede os overfor. Men alligevel jamrer og klynker vi - selv om det seje træk gennem de senere år nu viser stærke og positive resultater.

Vi mangler nogle nøk endnu. Og mangel på konsekvens og langsommelighed i den politiske beslutningsproces er stadig et problem.

Vi har bygget vort samfund op gennem århundreder. Men udviklingen rider hurtigt. Det, som passede til vilkårene i går, er ikke nødvendigvis i takt med forholdene, som de er i morgen. Vi er så langsomme til at tilpasse os - selv til det bedre.

Men vi må nu foretage de forandringer, som er påkrævede, hvis vi vil kunne klare morgendagens udfordringer.

Det kræver af os politikere, at vi træffer beslutninger, som ikke altid kan være populære. Men at turde træffe den slags beslutninger er også, hvad vi er valgt til. Veg vi udenom, svigtede vi de mennesker, der har valgt os, og det samfund vi er sat til at tjene.

Vi må acceptere nogle barske sandheder - og det gælder jo, uanset om man stemmer Konservativt, Socialdemokratisk, Venstre, Radikalt eller hvad.

Alle, der har med politik, fagforeninger, erhvervsorganisationer eller ikke mindst det offentlige at gøre, må i de kommende år anstrenge sig til det yderste for at

lette vilkårene ude på vore titusinder af private arbejdspladser - i industrien, i landbruget, i håndværket, handelen og skibsfarten. Vi skal gøre igangsætning, udvidet produktion og beskæftigelse nemmere.

Det kunststykke, vi præsterede med de 200.000 nye private jobs i årene 1983 til 1987, må vi evne at gentage de kommende år.

Og det er ganske flot, at vi nu har et handelsoverskud på omkring 27 mia.kr.

Men der skal endnu mere til - så det store værk lykkes helt og fuldt. Vi er endnu på en del områder et ældet, stift og usmidigt samfund. Derfor skal vi mobilisere alt, hvad vi kan opdrive af fantasi og nytænkning. Fremtiden bliver præget af viden-intensivt arbejde. Derfor skal vi klare langt mere forskning, højteknologi og produktudvikling. Derfor skal vi også evne at satse langt mere på uddannelse, omskoling og efteruddannelse.

Vilje og evne til bredt politisk samarbejde har vi hårdt brug for de kommende år. Også helst forståelse og samvirke med arbejdsmarkedets parter.

I 18 år har Danmark været ledet af mindretalsregeringer. Det er svære vilkår. Derfor kan det politiske liv i Danmark kun fungere effektivt, når der skabes forlig mellem en stor kreds af partier.

Som vælgerne har sammensat Folketinget gennem årtier, kan der ikke skabes eet eneste arbejdsresultat uden gennem kompromisser. Men de kan godt være saglige og forstandige.

Forudsætningen for vort danske folkestyres succes og handlekraft er, at hvert partis vælgere accepterer - ja allerhelst forlanger - at deres parti søger indflydelse og har mod nok til at forsvare, at ingen hver gang får sin vilje til 100 %.

Skal vi komme godt ind i fremtiden, må vi vågne op til at erkende, at der også stilles krav til hver enkelt af os, som mennesker og individer.

Vi er så vant til at stille krav til samfundet. Det er samfundet, der skal skabe en god tilværelse for os. Men det går ikke at lægge hele ansvaret for alting over på det anonyme samfund. Det er ganske vist så behageligt – så rart upersonligt.

Naturligvis har vi et ansvar for hinanden - og især over for de af os, der kommer i nød eller ikke klarer sig i det lotterispil, som tilværelsen også kan være. Jeg tænker på sygdom, nedbrudthed eller arbejdsløshed, der kan ramme os i flæng.

Men vi skal også stille krav til os selv. Ellers bliver vi også blot personnumre uden individuelt liv.

Hver enkelt af os har et personligt ansvar.

Uden fællesskab og forpligtelser over for familiekredsen og andre, der står en nær, kan intet samfund vokse sig sundt og menneskeligt rigt.

Det kan nok så megen samfundssolidaritet og kollektivismen aldrig fuldt ud erstatte. Vi trænger til at gøre op med modeordet om, at alting altid bare er de andres skyld eller samfundets skyld.

Vi danske, burde ikke have svært ved at gøre os klart, at vi i Danmark ejer umådeligt mange fornemme og smukke menneskelige værdier, som er værd at værne og udvikle videre. Vi er ikke altid helt enige om værdiernes karakter og kvalitet. Det kan og bør vi så strides om - og det skal vi gøre med frodighed og tolerance.

På et punkt håber jeg, vi er ganske enige. Folkestyret - og respekten for andres mening - er een af de værdier, vi skal stå sammen om at værne.

Demokratiet - folkestyret - som andre så brændende misunder os af et godt hjerte - er noget aldeles grundlæggende og umisteligt i vor danske kultur.

Lad os da så tage fat på det spændende år 1990. Lad os tage imod det som en kostelig gave og bruge det positivt.

Jeg mindes ikke et Nytår, vi har haft grund til at møde med så megen glæde og med så store forventninger.

Må jeg ønske Dem alle et godt Nytår!

Kilde

Mellbin, E. F., & Mellbin, F.-M. S. (2011). Nu gælder det Danmark! □: statsministrenes nytårstaler.

(1. udgave.). Lindhardt og Ringhof.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Det Konservative Folkeparti, Nytårstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/poul-schlueters-nytaarstale-1990>